

Proksimativt *færdig* ('lige ved') i øsmål og østdansk

Sune Gregersen

Workshop om traditionelle ømåls- og østdanske dialekter

Københavns Universitet, 18. juni 2021

1 Indledning

Undersøgelsens genstand: brugen af *færdig* (*færed*, *færi*, *farru* etc.) i betydningen 'lige ved, nær ved', jf. (1)-(2):

- (1) Sejerøsmål
de æ færed ð å ræjnə
»det er næved at regne« (Thorsen 1894: 137)
- (2) Bornholmsk
Hon gâ voss ju Brö, då vi va så swøltena, a vi va farrua å krapera.
»Hun gav os jo Brød, da vi var nær ved at dø af Sult.« (Kuhre 1938: 61)

Nævnes i ordbøgerne (ØMO, *færdig*; Espers., *farruer*), men behandles vist ingen steder i den grammatiske litteratur (fx Pedersen 2009, 2019a, 2019b; Heltoft & Nielsen 2019).

Jeg vil argumentere for at *færdig* i (1)-(2) er en såkaldt PROKSIMATIV aspektmarkør, som opr. var alm. udbredt, men forsvandt fra standardsproget omk. 1900. Desuden undersøger jeg forskelle og ligheder mellem øsmål og bornholmsk.

2 Proksimativ

Heine (1994: 36): Proksimative markører udtrykker »a temporal phase located close to the initial boundary of the situation described by the main verb«. Også kaldet *prospective* (Comrie 1976; Dahl 1985) eller *ALMOST-aspect* (Heine 1992).

Kuteva mfl. (2019): Proksimative konstruktioner har typisk INTENTION eller NÆRHED som diakron kilde. Det første ses fx i swahili og mange andre afrikanske sprog:

- (3) Swahili (niger-congo, Østafrika)
 - a. *Wa-na-taka ku-lima.*
3PL-PRS-want INF-farm
»They want to farm.« (Heine 1994: 37)
 - b. *Ni-li-taka ku-fa.*
1SG-PST-want INF-die
»I nearly died; I narrowly escaped death.« (Heine 1994: 38)

Holvoet (2014): I litauisk har en proksimativ markør udviklet sig fra en tredje kilde, nemlig verbet *baigti* med betydningen 'blive/gøre færdig':

(4) Litauisk (indoeuropæisk, Litauen)

- a. *gal baigiam pyktis ir einam koki-o al-aus?*
 maybe finish.PRS.1PL be.offended.INF and go.PRS.1PL some-GEN.SG.M beer-GEN.SG
 »[...] maybe we could stop quarreling and go for a beer.« (Holvoet 2014: 83)
- b. *Labai prašau padėkit, nes jau baigiu prarasti vis-as*
 much please help.IMP.2PL for already finish.PRS.1SG lose.INF all-ACC.PL.F
vilt-is
 hope-ACC.PL
 »Please help me, for I have almost given up every hope.« (Holvoet 2014: 106)

Noget lignende ser ud til at være sket i danske/skandinaviske dialekter, jf. (5). Jeg fokuserer på trad. ømål og bornholmsk her, men vender tilbage til ældre dansk (og svensk og norsk) nedenfor.

- (5) *Da manden nu kom ing, og hand seer, at ieg sitter der, da var hand ferdig at styrde af skræk* (Kollerød 159)

3 Materiale og metode

Materiale fra ømål og bornholmsk vist i Tabel 1. Suppl. med ordbøger og dialektbeskrivelser. Proksimativt *færdig* meget hyppigt i nogle kilder (fx hos Ole Kollerød og Otto J. Lund), sporadisk i andre.

Tabel 1: Sproglige kilder

Forkortelse	Kilde	Belæg	Område
Kulsv.	Uhrskov (1933), <i>Kulsvierbogen</i>	4	Nordsjælland
Kollerød	Kollerød (1978/1840), <i>Min Historie</i>	42	
Dial.ant.	Nielsen (1978), <i>Dansk dialektantologi I</i>	2	Fyn
FS	Andersen (1949), <i>Fynsk Sind</i>	3	
BS	Kuhre (1938), <i>Borringholmska Sansåger</i>	6	Bornholm
Lund Hawed	Lund (1945), <i>Hawed e mit</i>	6	
Lund Larkan	Lund (1935), <i>Vår Larkan ryggar</i>	15	
Lund Tider	Lund (1944), <i>Forr i Tider</i>	5	
Teinnæs	Teinnæs mfl. (2021/1923-31)	11	

Bornholmske kilder tilgået via bornholmskordbog.ku.dk; søgt på forskellige former af *farruer* (*far-ru, farrut, farrua*). Eksempler fra ømål excerperet (semi-)manuelt; læsning suppl. med søgning i OCR-genkendte tekster.

Analyse ift. brug af præposition, type af subjekt (animathed), type af prædikat (aktionsart) og for bornholmsk *farruers* form.

4 Betydning og brug i dialekterne

4.1 Den proksimative betydning

Moderne dansk *færdig* indgår i to forsk. konstruktioner med infinitivsyntagmer: *færdig med* X ('som har færdiggjort X') og *færdig til* X ('klar til X'):

(6) *Det var endnu lys aften, da han var færdig med at analysere sygejournalerne.* (KorpusDK, *Familie Journalen* 1985)

(7) *Jeg ved godt, jeg slet ikke er færdig til at blive gift og få børn endnu* (KorpusDK, *Femina* 1985)

Disse findes også i trad. dialekter, jf. (8) og (9):

(8) Nordsjællandsk
di vå bevæd færig mæ å mejø
'de var blevet færdige med at meje' (ØMO, *færdig* bet. 2.1)

(9) Lollandsk
nu æ Ane hær færi tæ aa jiftes
'nu er Ane her færdig/klar til at blive gift' (ØMO, *færdig* bet. 1.1)

Proksimativt *færdig* er en tredje konstruktion – adskiller sig fra de to i (6)-(9) både ift. indhold ('nær, lige ved') og udtryk (optræder ofte uden præp.; *farru* kan være ubøjeligt i bornholmsk).

(10) *da begynde hun at bande og torden, saa at ieg var ferdig at blive bange for hende.* (Kollerød 182)
?? '... så jeg var klar til at blive bange for hende.'
OK '... så jeg var lige ved at blive [eller nær var blevet] bange for hende.'

(11) *Å Rövarna ble så bonge, a di va farru å tro, a Varden skujlle forgå.*
»Røverne blev saa bange, saa de var ved at tro, at Verden skulde forgaa« (BS 9.90)

4.2 Brug af præpositionerne ved og til

Tabel 2: Præposition efter proksimativt *færdig*

Tekst	–	ved	til	I alt
Kulsv.	4			4
Kollerød	41	1		42
Dial.ant.	2			2
FS		3		3
BS	6			6
Lund Hawed			6	6
Lund Larkan			15	15
Lund Tider			5	5
Teinnæs	4		7	11

Proksimativt *færdig* både med og uden præposition – *til* i det bornholmske materiale og *ved* i ømåls-materialet; desuden to eks. med *til* i ØMO (Sydfyn og Lolland). Et enkelt eks. fra Teinnæs har *te* i parentes, jf. (12). Kollerød skriver *færði* *ved* ét sted, ellers *færði*, jf. (13)-(14):

- (12) *hon e farru (te) á varra lid skarnajtu* [uvorn] *sámma tí(d)er* (Teinnæs, *farruer*)
- (13) *Da hand konde raabe en quartmiil med den* [en råber], *da var det it ubehagelig noget, naar hand satt den dievel for mine ørne og raabt mig an i mit hoved, saa at det var færði ved at gaa i tusende stögere.* (Kollerød 9)
- (14) *Nu græder ieg og raaber om hielp, men forgæves, da det var langt fra byen, og tellige tryk- ket hand mig ned i snavset, saa at ieg var færði at qvæles.* (Kollerød 10)

4.3 Type af subjekt

Konstruktionen kan optræde både med animate og inanimate subjekter i alle områderne; i alt 14 eks på inanimate subjekter i materialet (se fx [13] og [19]). Til sammenligning ingen eksempler med inani- mate subjekter i ØMO i de to andre konstruktioner med *færdig*.

Tabel 3: Animate og inanimate subjekter

Tekst	ANIM		INANIM	I alt
	msk.	dyr		
<i>Kulsv</i>	4			4
Kollerød	39		3	42
<i>Dial.ant.</i>	1	1		2
FS	2		1	3
BS	3		3	6
Lund <i>Hawed</i>	5		1	6
Lund <i>Larkan</i>	10	1	4	15
Lund <i>Tider</i>	4	1		5
Teinnæs	7	2	2	11

4.4 Type af prædikat

Inddeling af prædikater i forsk. aktionsarter/situationstyper siden Vendler (1957), jf. Engberg-Pedersen mfl. (2019: 150-154). De fire vigtigste i (15)-(18):

- (15) TILSTAND
De elsker dialektforskning.
- (16) AKTIVITET (+durativ, –telisk)
De klatrede i bjerge i en uge.
- (17) ACCOMPLISHMENT (+durativ, +telisk)
De besteg Mount Everest på en uge.

- (18) ACHIEVEMENT (–durativ, +telisk)
De erkendte deres fejltagelse i samme nu.

Analysen viser en overraskende forskel mellem materialet fra ømål og bornholmsk (selvfølgelig med forbehold for materialets repræsentativitet): I ømålmaterialet er teliske prædikater (*accomplishments* og *achievements*) næsten enerådende; i det bornholmske materiale er tilstandsprædikater hyppigere. Aktivitetsprædikater kun i bornholmsk.

Tabel 4: Infinitivsyntagmets aktionsart

Tekst	tilstand	aktivitet	accomp.	achiev.	?	I alt
Kulsv.				4		4
Kollerød	3		14	24	1	42
Dial.ant.				2		2
FS			1	2		3
BS	1	1	2	2		6
Lund <i>Hawed</i>	5	1				6
Lund <i>Larkan</i>	12	1			2	15
Lund <i>Tider</i>	4		1			5
Teinnæs	4	1	5		1	11

Eksempler fra ømål: teliske prædikater i (19) og (20). Tilstandsprædikater i (21).

- (19) ACCOMPLISHMENT
Men nu slaar di mig med knæbler, saa di var ferdig at slaa arme og been ituu paa mig.
 (Kollerød 111)

- (20) ACHIEVEMENT
Jørrn aa Drengene di grined, saa de vaa færr aa flæks (Kulsv. 134)

- (21) TILSTAND
Ia, ieg var snart ferdi at kunde blive vred paa stokmesteren. (Kollerød 262)

Bornholmske eksempler på tilstands- og aktivitetsprædikater i (22)-(23). Bemærk hvordan betydningen i nogle tilfælde snarere er 'tilbøjelig til' end 'lige ved'.

- (22) TILSTAND
- Veddan kanj ded varra, a Brød va farru te å varra mollut [muggent] i Dâ?* (Lund Larkan 2.105)
 - hon e farru (te) å varra lid skarnajtu [uvorn] såmma ti(d)er* (Teinnæs, farruer)
 - Ja, jâ e farru te [’lige ved’/’tilbøjelig til’?] å hojle me daj Pâul; men vår ska Penjana komma frå te ded, så Jørn.* (Lund Larkan 2.106)

(23) AKTIVITET

- a. *Andris måtte tâ fat som fjære Manj te en Vest, de synjtes hanj æjla [ellers] got om; men i Awtan va 'd livel ente ârtit, â Fâr va âu **farru te** â sjæjla på 'nj; hanj spellada ju som enj ræjti Kluderhâz. (Lund Hawed 52)*
- b. *Anne Lise â Nels ble vista inj te Deriktørenj, â di andre Bânkfolken va **farru te** â grina lid ad detta lorlia Pâred. (Lund Larkan 1.59)*

Holvoet (2014) om litauisk: proksimativt *baigti* kan hverken kombineres med tilstands- eller aktivtetsprædikater. Mao. ikke helt parallelle konstruktioner i ømål, bornholmsk og litauisk.

Enkelte uklare eksempler: (24) eksempelsætning hos Teinnæs uden kontekst. I (25) og (26) tvivl om hvordan situationen præcis skal forstås.

- (24) *di e farru te â fåd vijljsamt* (dvs. sproget) – uforståeligt. (Teinnæs, *vijljsammer*)
- (25) — *Veddan sjekkar Jorn saj, e hon passeli tor, spore hanj.*
— *Ja, så Krestian, hon e ævent tepas på de mæsta â Beddanj. Der e denj nerasta Rygjenj ver Mân, der e hon ju altid lid stom, her e âu et Svajl, â der e hon farru te â sliva igrân*
(Lund Larkan 1.10)
- (26) *Men nu gaar den gamle bonde hiem med det glade haab, at hand nu snart kunde faa sinne døttre gift med fader og søn. Nu var vi ferdig at lee os ihiel, ver gang at skomagren talde derom. Ia, hand loe, saa at hun var ferdig at blive borde i det.* (Kollerød 102)

Et marginalt fænomen: (27) eneste eksempel i mit materiale hvor *færdig* har en leds. som komplement istf. et infinitivsyntagme. Desuden to eksempler på dette i ØMO, jf. (28)-(29):

- (27) *De va farru te, a hanj âu hadde fåd våda Iven, då hanj høre vår kjesammer Pâul va* (Lund Larkan 2.125)
- (28) Nordsjællandsk (Gundsømagle)
â så va han lie færi a tårene sto ham i øjnene
- (29) Nordvestsjællandsk (Tømmerup v. Kalundborg)
[de æ färæð vj glæm.æ æð] dvs det er lige ved at ..

4.5 Færdigs bøjning i bornholmsk

Enkelte eksempler i det bornholmske materiale hvor *færdig* er bøjet: MASK *farruer* og PL *farrua*; bemærk parentesens i (32):

- (30) *ja, jâ e nu **farruer** te â villa gje Nels ræt dær* (Teinnæs, *farruer*)
- (31) *hajn e **farruer** â varra hall nålier* (Espers., *farruer* adj.)

- (32) *di* (ɔ: urterne) *e farru(a)* *te* *å våusa dærimæl âu* (Teinnæs, *farruer*)

Men mere almindeligt med ubøjet *farru*, jf. (33)-(35). NEUT-formen *farrut* kun fundet i en eksempel-sætning hos Espersen (36):

- (33) *våunijnj* [MASK] *e farru* *å røsta asjilt vært åjansblikk* (Teinnæs, *åjensblikk*)
 (34) *Jâ hâr inte blod molkad i ajl ærena Tid, å mitt Jyr* [NEUT] *e farru* *å sprikka*. (BS 5.65)
 (35) *ajle Tjænestedrænjana* [PL] *va farru* *te* *å varra bonge for 'ejn* (Lund *Tider* 63)
 (36) *ded e farrut* el. (almindeligere) *farru'* *å varra kâlt ida* (Espersen, *farruer*)

Tabel 5: *Farrus* bøjning i bornholmsk

	SG	PL
MASK	<i>farru(er)</i>	
FEM	<i>farru</i>	<i>farru(a)</i>
NEUT	<i>farru(t)</i>	

5 Ældre kilder og andre dialekter

Proksimativt *færdig* også belagt i jysk, norsk, svensk og ældre dansk skriftsprog. Jysk Ordbog: *færdig ved* og *færdig til* 'lige ved' begge sporadisk belagt (dog ingen eks. med *til* i ordbogen). Feilb. (*færdig* bet. 3) har eksempler fra vendelbomål, midtøstjysk og sønderjysk. Også et par eks. hos Espgaard, jf. (38); ingen i de sønderjyske ordbøger (Nielsen & Nyberg 1995; Bjerrum & Bjerrum 1974).

- (37) Sydsamsisk
[a æ så 'kji'ə 'öw'ər ə så a æ 'farə 'wi'ə å go 'løwi i 'ju'ərn]
 »jeg er så ked af det, at jeg er lige ved at gå levende i jorden« (JO, *færdig* bet. 7.2)
- (38) Vendelbomål
hon er fare å grææe, nær hon sij'jer såå'nt nooe
 »hun er lige ved at græde« (Espg., *færdig*)

Norske eksempler fra forsk. dialekter i ordbøgerne. SAOB har en del historiske eksempler; også i svenske dialekter, fx finlandssvensk i (41). Moderne standardsvensk har tils. også konstruktionen, jf. (42) – dog vanskeligt at undersøge dens frekvens fordi *färdig att* også kan have andre betydninger ('færdig med at', 'klar til at').

- (39) Norsk (1935, forf. fra Vestlandet)
han var ferdig til å siga saman av trøyttleik (Per Hilleren, *Der suser skogen*; cit. NO, *ferdig* bet. 1)
- (40) Ældre svensk (1733)
Hos dem, som äro färdige at stiga ned i grafven (Dalin, *Then Swänska Argus*; cit. SAOB, *färdig* bet. 4.c)

- (41) Finlandssvensk (Björkö)
an va jō fä:di ti ga ihä:l (:nära att omkomma i snöstormen) (OFSF, *färdig*)
'han var jo nær ved at omkomme'

- (42) Moderne svensk
hon var färdig att spricka av ilska (SO, *färdig* bet. 2)

Ældre dansk skriftsprog: Proksimativt *færdig* belagt i hvert fald fra 17. til 19. årh. Leonora Christina (43) og Matthias Moth (44) skriver begge *ferdig til*. Samme form findes i Holbergs replikker vsa. *ferdig* uden præp. (se Holbergordbogen, *færdig* bet. 3).

- (43) *Wii want oc ded der weed, att Loppers Mangfoldighed plagede os Dag oc Nat, oc ware de hender meere wedhængende end som mig, saa hun war offte ferdig til att græde* (Jammers Minde [ca. 1696] 250)

- (44) *Hand har drukken så meget, at hand er ferdig til at spye.* (Moth, *ferdig*)

I 19. årh. hos Kierkegaard og andre forfattere. Molbech skriver »dagl. Tale« om (46), men det er uklart om det er *ved* eller udtrykket *døe af Sult* dette sigter til. Konstruktionen med *færdig ved* var dog ca. 1860 ikke for dagligdags til at kunne anvendes på Folketingets talerstol, jf. (47).

- (45) *jeg er færdig at døe af Hede i disse smaa Værelser* (Stadier paa Livets Vei; Kierkegaard 2013/1845: 243)

- (46) *Han var færdig (eller færdig ved) at døe af Sult. (dagl. Tale.)* (Molbech, *færdig*)

- (47) *det er det Sædvanlige ved den Slags Leiligheder, at der ikke faaes de tilstrækkelige Oplysninger om Deeltagelsen deri, og jeg er færdig ved at sige, at det er ret heldigt* (Rigsdagstidende 1862-63, Folketingets forhandlinger, spalte 5129; taleren C.C.V. Liebe f. 1820)

Konstruktionen forsvinder tils. fra standardsproget (jf. dog Pedersen 2004) i slutningen af det 19. årh. I hvert fald to måder at undersøge dette på: dels sammenligning af ældre og yngre udgaver el. oversættelser; dels at lede efter 'metalingvistiske' kommentarer.

Jensen (1929): Senere udgaver af H.C. Andersens skrifter retter nogle gange *færdig ved* til *nær ved*, som i (48a-b) – dette er dog langt fra konsekvent i de udgaver Jensen undersøger, jf. (48c-d):

- (48) H.C. Andersen, »Den standhaftige Tinsoldat«
- a. *men skjøndt de vare **færdig ved** at træde paa ham, kunde de dog ikke see ham* (1838; udg. Dal 1963: 122)
 - b. *men skjøndt de vare **nær ved** at træde paa ham ...* (1879: 130)
 - c. *det rørte Tinsoldaten, han var **færdig ved** at græde Tin* (1838; udg. Dal 1963: 124)
 - d. *det rørte Tinsoldaten, han var **færdig ved** at græde Tin* (1879: 132)

Metalingvistisk evidens fra 2. udg. af *Ordbog over Gadesproget* (Kristiansen 1908). Her medtages »færdig (ved) at [...] lige ved at, paa Nippet til at« (*færdig* bet. 2) – på dette tidspunkt har man altså ment at konstruktionen tilhørte »Sproget, saaledes som det i Reglen tales i Befolkningens lavere Lag« (Kristiansen 1908, forordet).

6 Konklusioner og et par spørgsmål

- Proksimativt *færdig* en egen konstruktion – både indhold og udtryk forskelligt fra andre konstruktioner med *færdig*.
- Udviklingen '(gøre) færdig' → proksimativ er næsten ubeskrevet i litteraturen; INTENTION og NÆRHED er de hyppigst nævnte kilder til proksimative markører.
- Konstruktionen ikke identisk i øsmål og bornholmsk: forsk. præp. (*ved* vs. *til*) og forsk. kombinationsmuligheder hvad angår prædikatstyper. Aktivitetsprædikater kun belagt i det bornholmske materiale. Desuden bibetydningen 'tilbøjelig til' i bornholmsk.
- Den tilsyneladende parallelle konstruktion i litauisk som beskrevet af Holvoet (2014) adskiller sig både fra øsmål og bornholmsk ift. prædikatstyper.
- Tidligere også i dansk skriftsprog, men tilsyneladende ikke-standardtræk omk. 1900.
- Hvor alm. er proksimativt *færdig* (*ferdig*, *färdig*) i andre skandinaviske dialekter? Minder brugen her mere om øsmål eller bornholmsk?
- Görlach (1987: 1): »one of the most difficult tasks of historical linguistics« er at datere og forklare udtryks forsvinden. Er der andre måder at undersøge dette på i det 19. årh.s dansk?
- Hvordan har *færdig* i øvrigt udviklet sig historisk, fx ift. betydning og præpositionsbrug?

Litteratur

Primærkilder

- Andersen, Harry (udg.). 1949. *Fynsk Sind*. Odense: Skandinavisk Bogforlag.
- Andersen, H.C. 1879. *Samlede Skrifter*, 2. udg., bd. 13. København: Reitzel.
- Dal, Erik (udg.). 1963. *H. C. Andersens Eventyr*, bd. 1. København: Reitzel.
- Kierkegaard, Søren. 2012 [1845]. *Stadier paa Livets Vei*. Digital udg. v. Karsten Kynde og Kim Ravn. København: Søren Kierkegaard Forskningscenteret. <http://sks.dk/slv/txt.xml> (10. juni 2021).
- Kollerød, Ole Pedersen. 1978 [1840]. *Min Historie*, udg. af Else Margrethe Ransy (Danmarks Folkeminder 83). København: Foreningen Danmarks Folkeminder.
- KorpusDK. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. <https://ordnet.dk/korpusdk/>
- Kuhre, J.P. (udg.). 1938. *Borringholmske Sansåger* (Danmarks Folkeminder 45). København: Schönberg. Digital udg. v. Alex Speed Kjeldsen under medv. af Nikolai Sandbeck. <https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/tekster/tekst/10> (5. maj 2021).
- Jammers Minde = Leonora Christinas Jammers Minde*, udg. af Poul Lindegård Hjort og Marita Akhøj Nielsen. 1998. København: Reitzel. <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-leon02tom-root> (10. juni 2021)
- Lund, Otto J. 1935. *Vår Larkan rygger*. Aakirkeby. Digital udg. v. Alex Speed Kjeldsen under medv. af Marianne Mortensen og Nikolai Sandbeck. <https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/tekster/tekst/9> (5. maj 2021).
- Lund, Otto J. 1944. *Forr i Tider*. Allinge. Digital udg. v. Alex Speed Kjeldsen under medv. af John Ib Christensen. <https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/tekster/tekst/5> (5. maj 2021).
- Lund, Otto J. 1945. *Hawed e mit*. Allinge. Digital udg. v. Alex Speed Kjeldsen under medv. af Marianne Mortensen. <https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/tekster/tekst/3> (5. maj 2021).
- Nielsen, Niels Åge (red.). 1978. *Dansk dialektantologi: I. Østdansk og øsmål*. København: Hernov.

Teinnæs, Th., P.K. Stibolt & Aage Rohmann. 2021 [1923-31]. *Th. Teinnæs' Måloptegnelser* [A-F, S-Å], udg. af Alex Speed Kjeldsen. <https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/gloss/gloss/2> (4. juni 2021).
 Uhrskov, Anders (udg.). 1933. *Kulsvierbogen*. København: Gyldendal.

Sekundær litteratur og ordbøger

- Bjerrum, Marie & Anders Bjerrum. 1974. *Ordbog over Fjoldemålet*. 2 bd. København: Akademisk Forlag.
- Comrie, Bernard. 1976. *Aspect*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dahl, Östen. 1985. *Tense and aspect systems*. Oxford: Blackwell.
- Engberg-Pedersen, Elisabeth, Kasper Boye & Peter Harder. 2019. *Semantik*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Espers. = J.C.S. Espersen. 1908. *Bornholmsk Ordbog*. København: Bianco Luno.
- Espeg. = Arne Espegaard. 1972. *Vendsysselsk Ordbog*. Hjørring: Vendsyssel Tidendes Forlag.
- Feilb. = H.F. Feilberg. 1886-1914. *Bidrag til en ordbog over jyske almuemål*. København: Universitets-jubilæets danske Samfund.
- Heine, Bernd. 1992. Grammaticalization chains. *Studies in Language* 16(2). 335-368.
<https://doi.org/10.1075/sl.16.2.05hei>
- Heine, Bernd. 1994. On the genesis of aspect in African languages: The proximative. *Berkeley Linguistics Society (BLS) 20: Special session on historical issues in African linguistics*, 35-46.
<https://doi.org/10.3765/bls.v20i2.1487>
- Heltøft, Lars & Marita Akhøj Nielsen. 2019. Fra gammeldansk til nutidsdansk. I Ebba Hjorth mfl. (red.), *Dansk Sproghistorie 3: Bøjning og bygning*, 129-225. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Holb. = Aage Hansen, Sv. Eegholm-Pedersen & Christopher Maaløe (red.). 1981-88. *Holberg-Ordbog: Ordbog over Ludvig Holbergs Sprog*, 5 bd. Digital udg. v. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.
<https://holbergordbog.dk>
- Holvoet, Axel. 2014. Phasal and proximative complementation: Lithuanian *baigti*. *Baltic Linguistics* 5. 81-122.
<https://doi.org/10.32798/bl.404>
- Jensen, Anker. 1929. *Studier over H. C. Andersens Sprog*. Haderslev: Carl Nielsen.
- JO = *Jysk Ordbog*, online udg. Aarhus: Peter Skautrup Centret. <http://jyskordbog.dk>
- Kristiansen, V. 1866. *Bidrag til en Ordbog over Gadesproget og saakaldt daglig Tale*. København: Hagerup.
- Kristiansen, V. 1908. *Ordbog over Gadesproget og saakaldt daglig Tale*, 2. udg. København: Hagerup.
- Kuteva, Tania, Bernd Heine, Bo Hong, Haiping Long, Heiko Narrog & Seongha Rhee. 2019. *World lexicon of grammaticalization*, 2. udg. Cambridge: Cambridge University Press.
- Molbech = Chr. Molbech. 1854. *Dansk Ordbog*, 2. udg. København: Gyldendal.
- Moth = *Moths Ordbog*, udg. af Marita Akhøj Nielsen. 2013. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. <https://mothsordbog.dk>
- Nielsen, Bent Jul & Magda Nyberg. 1995. *Ordbog over den danske dialekt i Angel*. København: Reitzel.
- NO = *Norsk Ordbok*. 1966-2016. Oslo: Det Norske Samlaget.
- OFSF = *Ordbok över Finlands svenska folkmål*, online udg. Helsinki: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Pedersen, Inge Lise. 2004. Sprogbrug i 1800-tallet i nutidig belysning: forudsætninger og faldgruber. *Danske talesprog* 5. 141-159.
- Pedersen, Karen Margrethe. 2009. Bornholmsk dialektsyntaks. I Henrik Hovmark, Iben Stampe Sletten & Asgerd Gudiksen (red.), *I mund og bog: 25 artikler om sprog tilegnet Inge Lise Pedersen på 70-årsdagen d. 5. juni 2009*, 249-262. København: Afdeling for Dialektforskning.
- Pedersen, Karen Margrethe. 2019a. Bøjning. I Ebba Hjorth mfl. (red.), *Dansk Sproghistorie 3: Bøjning og bygning*, 277-301. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Pedersen, Karen Margrethe. 2019b. Syntaks. I Ebba Hjorth mfl. (red.), *Dansk Sproghistorie 3: Bøjning og bygning*, 303-336. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- SAOB = *Svenska Akademiens ordbok*, online udg. Stockholm: Svenska Akademien. <https://www.saob.se/>
- SO = *Svensk ordbok*, online udg. Stockholm: Svenska Akademien. <https://svenska.se/so/>
- Thorsen, P.K. 1894. *Sprogarten på Sejerø*. København: Thiele.
- Vendler, Zeno. 1957. Verbs and times. *The Philosophical Review* 66. 143-160.
- ØMO = *Ømålsordbogen*. 1992-. København: Afdeling for Dialektforskning.